

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

Tekniska nämnden

Genomförande av samråd för avfallsföreskrifter för Danderyds kommun

Ärendet

I alla kommuner, enligt Miljöbalken, skall det finnas en renhållningsordning som innehåller två delar; avfallsföreskrifter och avfallsplan.

Avfallsföreskrifterna reglerar hanteringen av avfall i kommunen.

Kommunen har stor frihet att utforma sina avfallsföreskrifter för att uppnå en ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt god avfallshantering. I föreskrifterna anges bland annat vilka hämtningsintervall som ska gälla för olika områden och olika fraktioner av avfall. Föreskrifterna är kommunens regler, dels för utformning av avfallshantering som omfattas av kommunalt ansvar, dels för ansvar och skyldigheter för såväl kommunen som fastighetsinnehavare. De beskriver det ansvar som kommunen, fastighetsinnehavare, verksamheter och enskilda avfallslämnare har i fråga om hantering av avfall.

Danderyds kommuns gällande avfallsföreskrifter antogs av kommunfullmäktige den 17 oktober 2022 (§ 129) och trädde ikraft den 1 februari 2023. Det har efter föreskrifternas ikraftträdande beslutats ett antal lagar och förordningar, bland annat rörande fastighetsnära förpackningsinsamling. För att säkerställa att Danderyds avfallsföreskrifter harmoniserar med gällande lagstiftning finns det ett behov av revidering.

I och med att det är tal om flera lagförändringar i framtiden, exempelvis frågan kring textilavfall, anser samhällsutvecklingsförvaltningen att det är mer gynnsamt för kommunen att följa avfallsbranschens norm och mall för hur föreskrifter ska skrivas och se ut. På så sätt blir det lättare framgent att revidera föreskrifterna när behovet finns. Därför har stora delar av strukturen förändrats och bilagor tagits fram. Det samlade dokumentet går från cirka 120 paragrafer till cirka 70 paragrafer. På grund av den stora strukturella förändringen redovisas inte ärendet med jämförelse med nuvarande och förslagna avfallsföreskrifter.

Förslaget har tagits fram i dialog med tjänstepersoner på miljö- och stadsbyggnadskontoret, SÖRAB, aktuell hämtningsentreprenör samt granskats av kommunjurist.

Eftersom det är en stor revidering av avfallsföreskrifterna så behöver förslaget ställas ut på samråd i minst fyra veckor enligt gällande lagstiftning. Planen är att kommunfullmäktige kan ta beslut om nya avfallsföreskrifter under våren 2025 för ikraftträdande innan årsskiftet, enstaka paragrafer har ett annat ikraftträdande datum för att harmonisera med upphandlade entreprenader. Samhällsutvecklingsförvaltningen föreslår att

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

avfallsföreskrifterna skickas ut på samråd och att förslaget ställs ut under perioden december 2024 till januari 2025.

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden beslutar att genomföra samråd för föreliggande förslag till avfallsföreskrifter för Danderyds kommun, med tillhörande bilagor, och med svarstid till och med den 31 januari 2025.

Bakgrund

Avfallsföreskrifterna reglerar kommunens, fastighetsinnehavarens och nyttjanderättshavarens rättigheter och skyldigheter i fråga om hantering av avfall under kommunalt ansvar. Avfallsbranschen i Sverige och på EU-nivå förändras i en snabb takt och flera fraktioner tillkommer inom det så kallade kommunala insamlingsansvaret. Detta innebär att när nya avfallsfraktioner tillkommer kommunens ansvar så behöver även dessa fraktioner vara med i kommunens avfallsföreskrifter så att det regleras. Det behöver också regleras i de fall en fraktion försvinner från det kommunala insamlingsansvaret.

Samhällsutvecklingsförvaltningen har tagit initiativ till framtagande av förslag till nya avfallsföreskrifter i och med lagförändringarna.

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

I början av september 2024 hölls en workshop med tjänstepersoner från samhällsutvecklingsförvaltningen och miljö- och stadsbyggnadskontoret. Medarbetarna fick vid workshopen gå igenom delar av förändringarna som de framtida föreskrifterna innebär och diskutera hur detta kommer att fungera för en tjänstemannaorganisation. Flera av avfallsfrågorna omfattar stadsbyggnadsprocessen på olika sätt och därför var denna workshop nyttig för det framtida samarbetet över avdelningarna och förvaltningarna. Även fastighetsavdelningen, som är en av avfallsenhetens största abonnenter, har fått möjlighet att återkomma med synpunkter på avfallsföreskrifterna.

Samhällsutvecklingsförvaltningen har också, vid framtagningen av de nya avfallsföreskrifterna, haft dialog med SÖRAB (kommunens delägda avfallsbolag). Majoriteten av allt avfall som kommunen omhändertar skickas till SÖRAB för omlastning och/eller efterbehandling och därför är det viktigt att avfallsföreskrifterna fungerar i hela kedjan, från avfallslämnaren till efterbehandlingen.

Vidare har dialog skett med de olika avfallshämtarna i kommunen eftersom vissa frågor berör dem och hur hämtningsförfarandet ser ut. Det kan till exempel handla om nedsteg till fettavskiljare eller höjd på en sopbil för att den inte ska skadas när den kör i kommunen.

Nedan presenteras de största förändringarna med de nya avfallsföreskrifterna:

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

Fettavskiljarslam

I dagens avfallsföreskrifter finns det ett minimumkrav på att avfallet ska hämtas minst fyra gånger per år. Det finns det en problematik kring att verksamhetsutövare och fastighetsinnehavare inte anlägger fettavskiljare i korrekt storlek för verksamhetens behov och därför kommer fettet in i avloppsnätet och kan orsaka driftstörningar. För att skydda kommunens ledningsnät är förslaget att fettavskiljarslammet ska hämtas minst en gång per månad. Många kommuner, bland annat Stockholm stad, har reglerat hämtningsintervallet för att minska risken att ledningsnätet får så kallat ”fettstopp”.

Hämtningsintervallen kommer att börja träda i kraft i februari 2026 för att harmonisera med upphandlingen avseende tömning av slam från fettavskiljare.

Krav på utformning av anläggningar

I och med att kommunens avfallshämtare i framtiden behöver hämta fler kärl behöver också krav på utformning av anläggningar, hämtningsförfaranden och arbetsmiljökrav tydliggöras. Det förenklar även för tjänstepersoner i stadsplaneringsprojekten, både i plan- och bygglovsprocessen, att veta vilka krav som gäller för olika avfallslösningar. I de förslagna föreskrifterna finns det reglering kring:

- **Angöringsplats för avfallsfordon ska vara 4 x 15 meter.** Detta med anledning att det har förekommit fall där angöringsplats för avfallsfordon är för smal vilket riskerar leda till olyckor och orsaka en osäker hämtning för avfallshämtarna, vilket i sin tur kan leda till att hämtning uteblir hos kunden. I Danderyds kommun har inga allvarliga incidenter rapporterats men det har hänt i Stockholmsområdet. I nuvarande föreskrifter finns inga mått utskrivna men genom att reglera angöringsplatsens storlek säkerställs det att avfallshämtarna kan hämta avfallet på ett tryggt och skyddat sätt.
- **Dragväg kan maximalt vara 20 meter** om inte särskilda skäl finns och då är det maximalt 50 meter som avfallsbehållaren kan dras av avfallshämtaren. Vid vårens medborgarförankring om det framtida förpackningsinsamlingsystemet går det att läsa att majoriteteten av de som svarat vill ha gångavstånd upp till 20 meter. Vid en omvärldsbevakning med närliggande kommuner kan det ses att Danderyd är en av de som har högst gångavstånd med nuvarande 50 meter jämfört med till exempel Täby som har ett gångavstånd om maximalt 13 meter för enfamiljshus eller 25 meter för flerfamiljshus. Med det framtida utsorteringskravet om en fastighetsägare (enfamiljshus eller mindre flerfamiljshus) har 50 meter gångavstånd med fyra kärl så innebär det att avfallshämtaren ska gå 500 meter för att hämta avfallet på den enskilda fastigheten. Att minska dragvägen

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

- förbättrar avfallshämtarnas arbetsmiljö och minskar risken för exempelvis hämtstopp till följd av långa gångavstånd vid hämtning.
- **Dragväg vid nybyggnation bör inte överstiga en lutning om 1:20** men vid särskilda skäl kan 1:12 användas (lagkrav). Detta är också med anledning att flera kärl kommer att tillkomma till varje fastighet och det blir en tyngre arbetsmiljö för de som hämtar avfall om de ska dra flera kärl över en dragväg som inte uppfyller kraven. I övrigt gäller samma krav på dragvägens underlag som tidigare.
 - **Mobil sopsug – ej godkänt system för avfallsinsamling i Danderyd.** I Danderyd finns det idag inga mobila sopsugar och det finns inte heller som ett hämtningsförande i kommunens upphandlade avtal. En mobil sopsug hanteras och hämtas på ett annat sätt jämfört med en stationär sopsug, som hämtas med traditionella ”krok-bilar”. Detta innebär att om någon fastighetsägare bygger en mobil sopsug så har inte kommunen en insamlingstjänst för detta utan måste då göra en upphandling för det. Därtill har det framkommit av våra grannkommuner att det finns en del driftproblem med mobila sopsugar vilket innebär att om fastighetsägare behöver välja någon av de stora maskinella lösningarna så hänvisas de flesta till stationära sopsugar. I Danderyd finns det inte heller några detaljplaneförslag att införa mobil sopsug. Förslaget är därför att reglera så att mobil sopsug inte är ett godkänt avfallssystem i Danderyd.

Eldning av trädgårdsavfall

Trädgårdsavfall är ett avfall under kommunalt ansvar och behöver då omhändertas i kommunens avfallsföreskrifter. Eldning av trädgårdsavfallet regleras i första hand i miljö- och hälsoföreskrifterna men måste också omhändertas i avfallsföreskrifterna eftersom det är ett avfall. I avfallsföreskrifterna regleras **att** det är möjligt medan det i miljö- och hälsoföreskrifterna regleras **när** det är möjligt. Därför har det lagts in i de nya avfallsföreskrifterna och det är samma datumintervall som i miljö- och hälsoföreskrifterna. I de fall som dessa revideras behöver också avfallsföreskrifterna revideras.

Undantag om lägre hämtningsintervall för restavfallet

Förslaget innebär att restavfall från enfamiljshus kan be om undantag och få sitt restavfall hämtat mer sällan men som lägst var tredje månad. Därtill kan verksamheter och flerfamiljshus också få lägre hämtningsintervall men som lägst var fjärde vecka. Anledningen till det lägre hämtningsintervallet är för att restavfallet misstänker minskas i och med de framtida utsorteringskraven av matavfall och förpackningar. I dagsläget kan endast enfamiljshus få lägre hämtningsintervall och då upp till var fjärde vecka. För fastighetsinnehavare att kunna få dessa undantag krävs att matavfall sorteras ut, antingen genom hemkompost eller sortering i kärl, vilket är samma krav som idag.

Andra kan transportera vissa avfallsfraktioner

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

I och med utfallet av den så kallade tiptapp-domen rekommenderade branschorganisationen Avfall Sverige att kommunerna ska se över sina föreskrifter i frågan att tydliggöra vem som får transportera bort vilka typer av avfall. Förslaget är därför att i Danderyd ska det vara möjligt för hushållen att transportera vissa fraktioner själva men de kan även ta hjälp av grannen, nära anhörig, personal beviljad med stöd av socialtjänstlagen eller att de får möjligheten att anlita en icke yrkesmässig avfallstransportör. I bilaga 1 framgår det vilka fraktioner som får transporteras.

Pumpbart matavfall

Gällande avfallsföreskrifter reglerar att pumpbart matavfall i slutna tank ska hämtas varannan vecka. I förslaget ska avfallet hämtas minst en gång var åttonde vecka. Tankarna ska vara slutna och kan därför inte spilla ut till avloppsnätet. Varav lukt eller risken för osanitära förhållanden är låg eftersom tanken är sluten.

Förpackningsinsamling

Från och med 1 januari 2027 ska kommunen ha fastighetsnära insamling av förpackningar. I och med detta så behöver det även regleras i kommunens avfallsföreskrifter. Bland annat har dessa tillägg tillförts föreskrifterna gällande förpackningsinsamling:

- Sorteringskrav på förpackningsslagen, i enlighet med lagstiftningen.
- Ordinarie hämtningsintervall för förpackningsinsamlingen tillagt i och med framtida utsorteringskrav.
- Samlokaliserade verksamheter som har gemensam avfallshämtning med hushåll ska anmäla detta till avfallsansvarig nämnd.

Sorteringskraven gäller omgående men hämtningsförfarandet kommer att börja träda i kraft under 2026 för att harmonisera med förpackningsupphandlingarna (både insamling och kärlutställning).

Spillfett

I dagens avfallsföreskrifter framgår det att spillfett från hushåll kan slängas i restavfallet. Detta är inte förenligt med gällande lagstiftning då spillfett ska sorteras ut och materialåtervinnas. Därför har detta reviderats i de nya föreskrifterna till att spillfett från hushåll antingen kan torkas upp och slängas i matavfallet alternativt hällas i en flaska och lämnas till återvinningen.

Bilagor

För att underlätta läsningen och förståelsen i kommunens framtida avfallsföreskrifter har Samhällsutvecklingsförvaltningen skapat bilagor. Detta gör att föreskrifterna i sig bestämmer vad som gäller medan bilagorna mer förklarar hur det ska fungera. Samhällsutvecklingsförvaltningen bedömer att föreskrifterna och bilagorna blir lättare att läsa samt kommunicera kring när det tydliggörs på det sättet. Detta gör det också lättare för kommunen att revidera föreskrifterna/bilagorna när det blir

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Camilla Molina Muga

nationell förändring i avfallshanteringen eftersom det korrelerar mer med branschorganisationens Avfall Sveriges mall.

Tre bilagor har tagits fram till kommunens reviderade avfallsföreskrifter; sortering och hantering av avfall, hämtningsområde och ordinarie hämtning samt en översikt över vilka ärenden som handläggs av vilken nämnd.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning är att avfallsföreskrifterna måste revideras så att ledet från avfallslämnaren till efterbehandlingen säkerställs samt för att de nya regelverken på nationell nivå och EU nivå omhändertas i föreskrifterna. Men innan föreskrifterna fastställs av kommunfullmäktige behöver ett samråd genomföras. Alla kommunens invånare och verksamheter påverkas av dessa föreskrifter och när det en så stor revidering som det är nu så behöver de få möjlighet att framföra sina synpunkter kring förändringen. Inkomna synpunkter behandlas och bereds innan ett slutgiltigt beslut av föreskrifterna.

Konsekvenser för barn och unga

En väl fungerande avfallshantering är en av förutsättningarna att de som idag är barn ska ha en bra miljö att leva sitt liv som vuxna i. En frånvaro av fungerande regler inom avfallsområdet riskerar att äventyra denna möjlighet för dagens unga.

Ekonomiska konsekvenser

Antagande av de reviderade avfallsföreskrifterna medför inga ekonomiska konsekvenser i jämförelse med tidigare antagna avfallsföreskrifter.

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

David Johannesson
VA-Avfallschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Genomförande av samråd för avfallsföreskrifter för Danderyds kommun
2. Samrådsförslag till avfallsföreskrifter för Danderyds kommun
3. Bilaga 1. Sortering och hantering av avfall
4. Bilaga 2. Hämtningsområden och ordinarie hämtning
5. Bilaga 3. Översikt över anmälan och ansökan om undantag från avfallsföreskrifterna
6. Missiv och sändlista
7. Gällande avfallsföreskrifter

Expedieras
Enligt sändlista